

a vidéki és helybeli tömegekre. A Historia Domus köteteinek évente rendszeresen visszatérő megjegyzése, hogy Jézus Nevének ünnepén, még inkább az augusztusi porciunkulai búcsún „ingens multitudo”, hatalmas tömeg vett részt, amelynek csak egy része fért be a templomba. Az áldozók száma sokszor elérte, sőt meg is haladta a háromezretet.

Amilyen nagy volt a jelentősége a jászberényi ferences templomban teljesített lelkipásztori munkának, ugyanolyan nagyra lehet értékelni azt a tevékenységet, amelyet az atyák a vidéken mint egyesületvezetők, igehirdetők, kísérfők és misszionáriusok végeztek.

A túlnépesedés következtében már a XVIII. század végén, főleg azonban a XIX. század elején egyre több jász költözött el Berényből, és telepedett le a mai Lajosmizse és környéke területén. Berényből eleinte csak időnként, nagyobb ünnep alkalmával látogatta végig a helységeket és tanyákat egy-egy barát. Különösen a tavaszi vizitációnak volt fontos szerepe, mert ekkor áldották meg az atyák az állattenyésztéssel foglalkozó jászok legelőit, állatait. A lakosság növekedése később állandóan köztük élő és működő lelkipásztort kívánt meg. A miszsiós jellegű pasztoráció központja Lajos község lett, ahonnan kiindulva 1854-től 1875-ig Gajdos Sebestyén ferences atya látta el Lajos, Mizse, Bene, Borbás, Szent Király és Szent Lőrinc nevű helységek és tanyáik híveinek lelki gondozását. Sebestyén atyát Bokor Gedeon váltotta föl. 1879-ben világi papok vették át a lajosmizsei lelkészség, majd plébánia vezetését.

Szentmargitszigeti nagya

Óriásfa. Meg kell állni. Megcsodálni. Megimádni.
Könnyű néki: egyedül van! Terebélye nagy, kerek.
Nem kell néki szélviharban a szomszédját ütni-vágni
görcsös ággal, mint csinálják erdőstűrűs emberek.
Nincs mit tenni. Meg kell állni. Megcsodálni. Megimádni.

Száz méter az ágak hossza. Száz a karja. Ezer uja.
Százméteres karolással ölel napfényt, sugarat.
Száz fűgájú, ezer sípú orgonává lesz, ha fújja
az orkán vad fűjtatója. Ám fonsége megmarad,
akkor is, ha csend van, s lepkét ringat némely pajkos uja.

Nagy fának sok s nagy a titka, sok a sebből mélyült odva:
úgy fészkelhet benne méhraj, bagoly, harkály, seregély,
hogy egymásról nem is tudnak, s a gubó pillangósodva
tündérülhet s elrepülhet. Viharvágta sebe mély,
akkor is, ha csalogánydal csattog rajta tavaszodva.

Nagy fának nagy az árnyéka. Álltam ember-hírességek
fája mellett: lelkük lombján árny lappangott s téboly, bűn.
S álltam szentek fája mellett; a malaszti fényességet
úgy itták a Napistenből, hogy a lelki lombderűn
kerubos láng nyilazott át, melytől minden árny kiégett.

E fa látta Arany Jánost. Tőle jobbra áll a szobra.
Szemérmes volt: Biblián nőtt kálvinista, puritán.
Előtte strand. Meztelen nép. Nézi nekikomorodva,
mivé lettek a Piroskák és a Toldik: a titán
úr-parasztok ivadéki! Nézi Arany méla szobra.

Arany János. Óriásfa. Mennyi titka, fájó odva!
Puritán volt, — s azt a trágár, szabadszájú görögöt
fordította, kinek vaskos vígjátékin vidámodva
az ókori Görögország ünneplőben röhögött.
Meg kell állni. Megcsodálni. S odébbállni álmélkodva.

Mécs László